

Luottamuksen illuusio:
tunteeko Suomen media yleisönsä?

Innolink

Innolink on monipalveluyhtiö, joka on erikoistunut tiedolla johtamisen palveluihin (tutkimus, analytiikka ja konsultointi) ja keskittyy kahden eri liiketoimintakokonaisuuden kehittämiseen ja tarjoamiseen: tiedolla johtamisen palveluihin ja henkilöstöpalveluihin. Innolink tekee yhteistyötä merkittävien julkisen sektorin organisaatioiden kanssa.

[Linkki](#)

Media-alan tutkimussäätiö

Media-alan tutkimussäätiön tarkoituksena on edistää painetun ja sähköisen sekä sisältölähtöisen digitaalisen median ja niihin läheisesti liittyvien toimintojen kilpailukykyä. Säätiö tukee liiketoiminnan ja teknologioiden tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotyötä, koulutusta, osaamisen kehittämistä sekä mediaan liittyvien tarpeiden ymmärtämistä.

[Linkki](#)

SISÄLLYS

- Yleistä tutkimuksesta
- Tutkimuksen tuloksista lyhyesti
- Vastaajien taustatiedot
- Tutkimustulokset
- Jatkohaastattelujen tulokset
- Johtopäätökset

YLEISTÄ TUTKIMUKSESTA

- Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa ajankohtaista tietoa toimittajien ja toimitusten valmiudesta vastata moninaistuvan väestön tarpeisiin median käyttäjinä.
- Tutkimuksen kohderyhmän muodostivat media-alalla erilaisissa tehtävissä toimivat henkilöt, kuten toimittajat, asiantuntijat, päätoimittajat, toimitusten esimiehet, tuottajat ja freelancerit.
- Tiedonkeruu toteutettiin sähköisenä kyselynä elokuussa 2023.
- Tutkimus perustuu 315 vastaukseen ja kaikki vastaajat työskentelivät tutkimushetkellä media-alalla.
- Tämä raportti tiivistää tutkimuksen keskeiset havainnot.

TUTKIMUKSEN TULOKSISTA LYHYESTI

72 % vastaajista pitää erittäin tärkeänä,
että suomalaisessa mediassa näkyy ja kuuluu etninen moninaisuus.

Vastaajien mukaan etnistä moninaisuutta edistetään yleisimmin:

- kannustetaan erilaisten äänten ja näkökulmien esiintuomiseen 68 %
- pyritään heijastamaan monimuotoisuutta sisällössä 63 %
- kannustetaan avoimeen ja kunnioittavaan työympäristöön 63 %
- tuotetaan sisältöä, joka puhuttelee eri taustaisia yhteisöjä 56 %

TUTKIMUKSEN TULOKSISTA LYHYESTI

38 % vastaajista (yleisin valittu vaihtoehto) arvioi, että etniset ryhmät ja yhteisöt luottavat suomalaiseen mediaan kohtalaisesti.

Toisaalta 26 % vastaajista ei osaa antaa arviota ollenkaan, joten lisätutkimusta tarvitaan sekä sisällöntuotannon että yleisön näkökulmista.

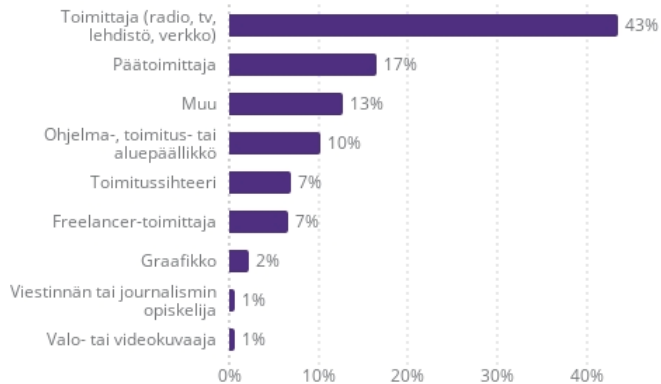
Vastaajat arvioivat, että sekä yleisemmin että etnisten ryhmien suhteen luottamusta suomalaista mediaa kohtaan vahvistaisi erityisesti:

- tasapuolinen ja monipuolinen uutisraportointi eri näkökulmista 66 %
- eri kulttuurien ja etnisten ryhmien edustus mediassa 63 %

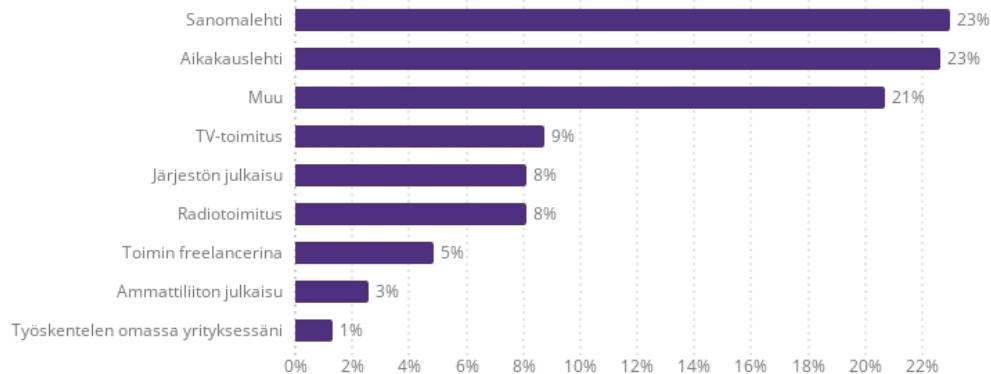
Vastaajien taustatiedot

SUURIN OSA VASTAAJISTA TYÖSKENTELEE TOIMITTAJANA JA TYÖNANTAJISTA ENITEN EDUSTETTUINA OVAT LEHDET JA MONIMEDIAISET TOIMITUKSET

Työnkuvasi? 315

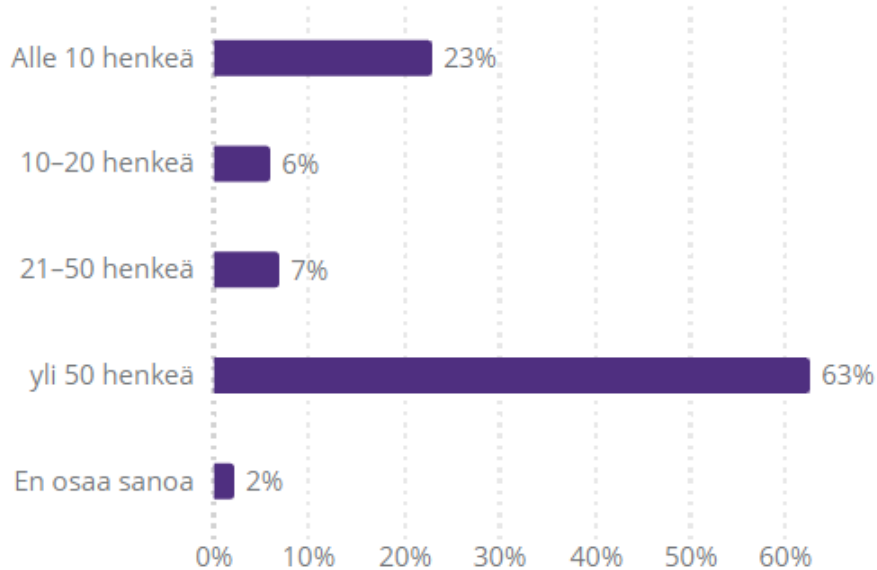
Työnantajasi? 309

SUURIN OSA VASTAAJISTA TYÖSKENTELEE YLI 50 HENGEN TYÖNANTAJILLA

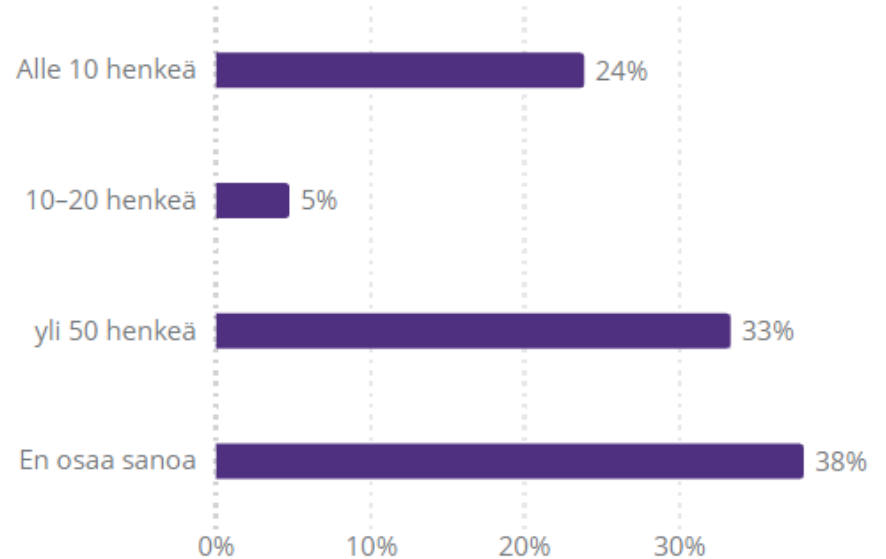
Muut kuin freelancerit:

Kuinka monta työntekijää työnantajasi työllistää? (294)

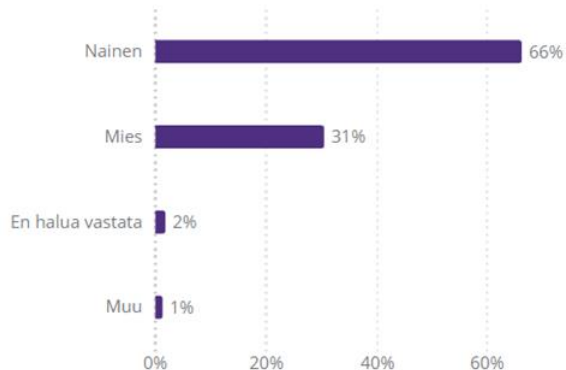
Vain freelancerit:

Kuinka monta työntekijää toimeksiantajasi työllistää? (21)

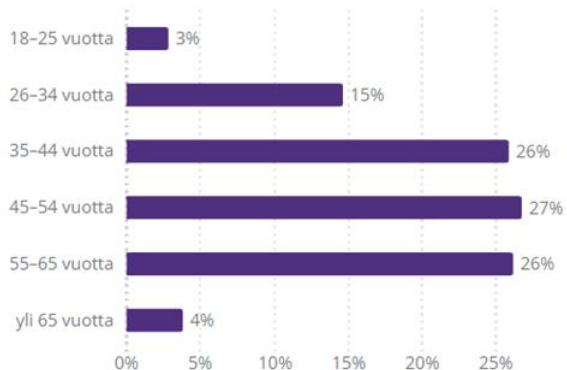

ERI IKÄRYHMISTÄ VASTAAJIA ON MELKO TASAISESTI, NAISIA ENEMMÄN KUIN MIEHIÄ JA SUURIN OSA VASTAAJISTA ON KORKEAKOULUTETTUJA

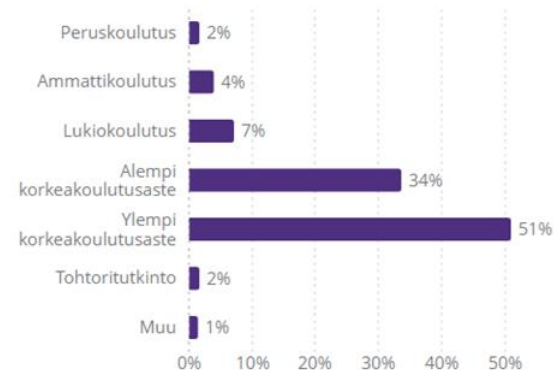
Sukupuolesi? 314

Ikäsi? 314

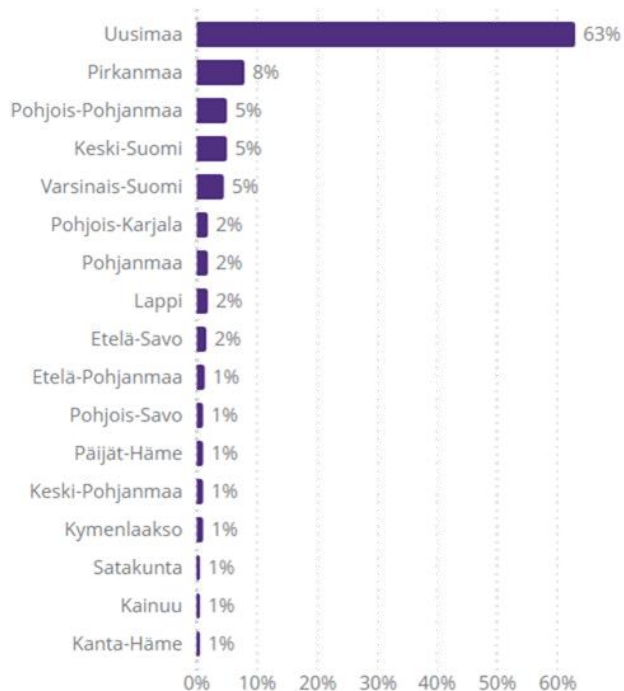

Koulutuksesi? 313

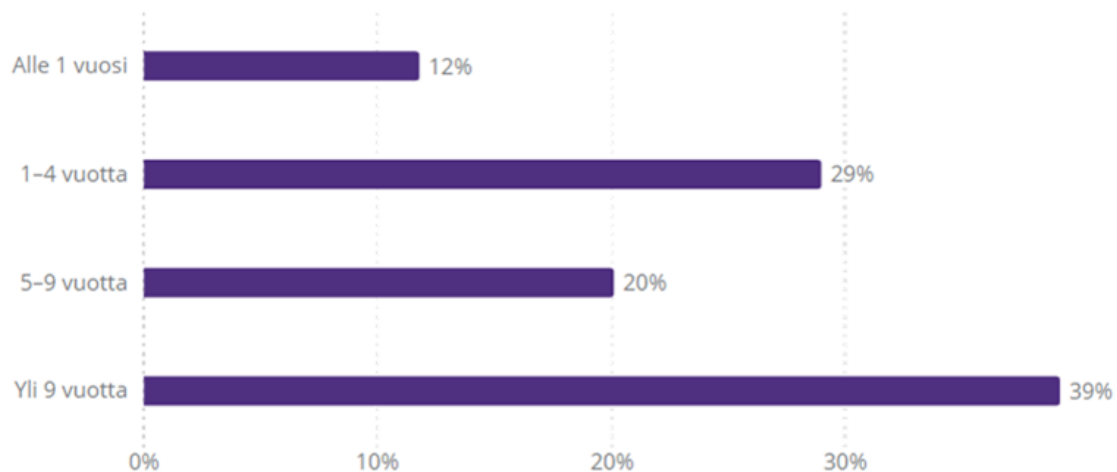

VASTAAJISTA SUURIN OSA ON UUDELTAMAALTA JA TYÖSKENNELLYT NYKYISESSÄ TEHTÄVÄSSÄÄN YLI 5 VUOTTA

Maakuntasi? 305

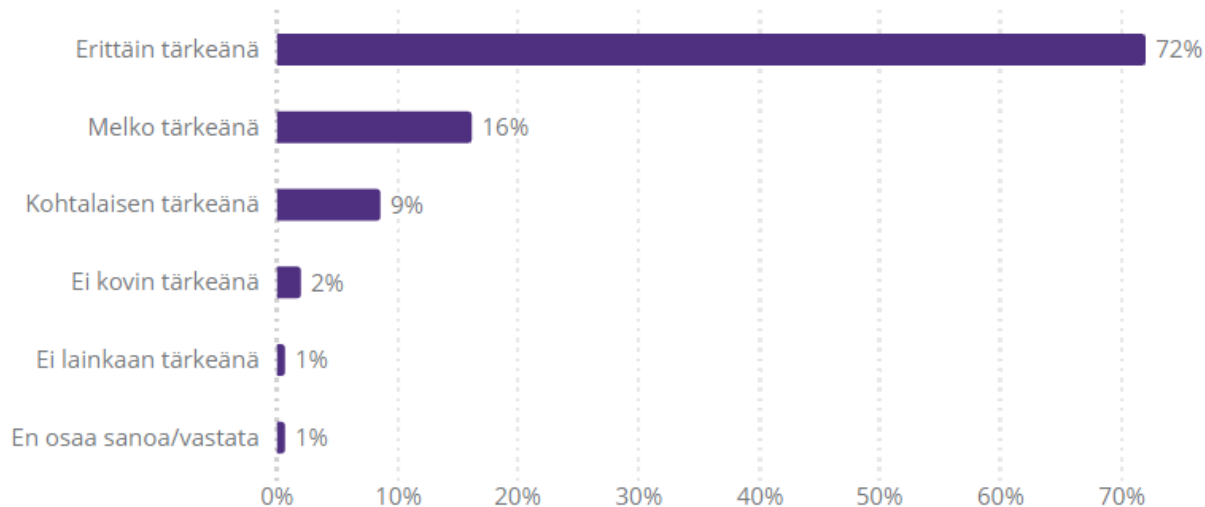
Kuinka kauan olet työskennellyt nykyisessä tehtävässäsi? 314

Tutkimustulokset

VALTAOSA VASTAAJISTA PITÄÄ ERITTÄIN TÄRKEÄNÄ, ETTÄ SUOMALAISESSA MEDIASSA ON ETNISTÄ MONINAISUUTTA

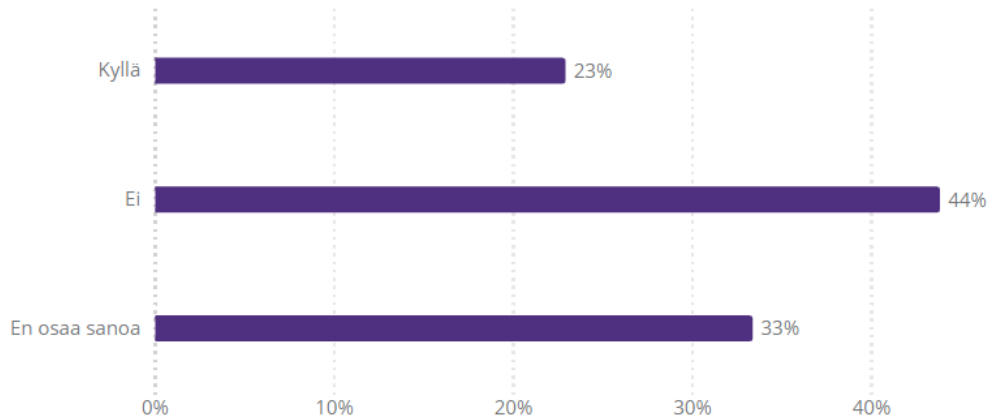
Kuinka tärkeänä pidät, että suomalaisessa mediassa näkyy ja kuuluu etninen moninaisuus? (315 vastaajaa)

Etnisellä moninaisuudella tarkoitetaan tässä kyselyssä erilaisia kulttuuritaustoja ja etnisiä ryhmiä, kuten esimerkiksi eri maista tai kulttuureista tulevia ihmisiä ja heidän jälkeläisiään.

KOLMASOSA VASTAAJISTA EI OSAA SANOA MUODOSTAAKO ETNISEEN RYHMÄÄN KUULUVAT HENKILÖT MERKITTÄVÄN OSAN LUKIJOISTA TAI KUULIJOISTA

Miten arvelet, onko lukija- ja kuulijakunnassasi merkittävä määrä henkilöitä, jotka kuuluvat etnisiin ryhmiin? (315)

TAUSTAMUUTTUJIEN MUKAAN

Miten arvelet, onko lukija- ja kuulijakunnassasi merkittävä määrä henkilöitä, jotka kuuluvat etnisiin ryhmiin?

Yhdistetyn maakunnan mukaan	Uusimaa (n=192)	Muut maakunnat (n=113)	Yhdistetyn työnkuvan mukaan	Päätoimittaja (n=52)	Ohjelma-, toimitus- tai aluepäällikkö (n=32)	Toimittaja tai freelancer-toimittaja (n=158)	Muut työnkuvat (n=73)
Kyllä	27 %	17 %	Kyllä	19 %	28 %	22 %	25 %
Ei	43 %	46 %	Ei	52 %	50 %	41 %	42 %
En osaa sanoa	30 %	37 %	En osaa sanoa	29 %	22 %	37 %	33 %

Harmaalla pohjalla korostetut tulokset ovat 6 prosenttiyksikköä tai enemmän alle kaikkien vastausten keskiarvon.

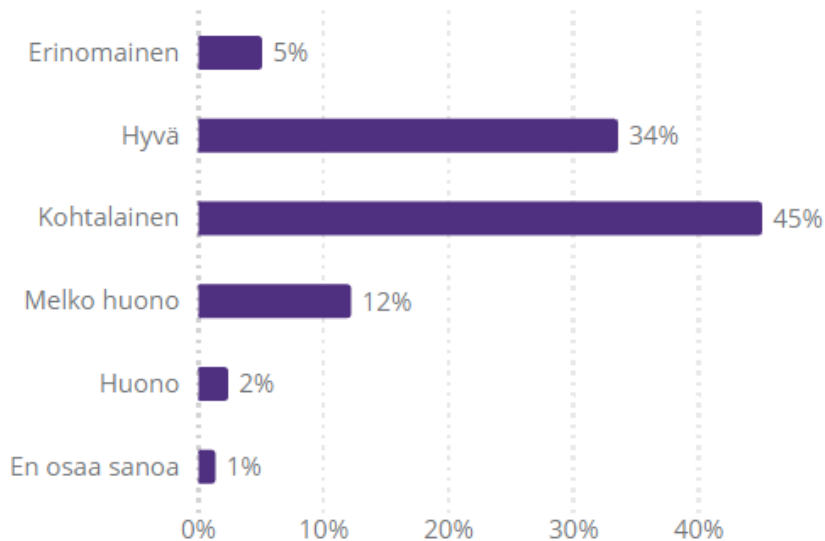
Sinisellä pohjalla korostetut tulokset 6 prosenttiyksikköä tai enemmän yli keskiarvon.

Työnantajan mukaan	Aikakauslehti (n=70)	Ammattiliiton julkaisu (n=8)	Järjestön julkaisu (n=25)	Muu (n=64)	Radiotoimitus (n=25)	Sanomalehti (n=71)	Toimin freelancerina (n=15)	TV-toimitus (n=27)	Työskentelen omassa yrityksessäni (n=4)
Kyllä	9 %	25 %	20 %	33 %	36 %	13 %	27 %	48 %	0 %
Ei	57 %	75 %	60 %	30 %	32 %	52 %	20 %	22 %	25 %
En osaa sanoa	34 %	0 %	20 %	38 %	32 %	35 %	53 %	30 %	75 %

VASTAAJIEN MUKAAN ETNINEN MONINAISUUS HUOMIOIDAAN KOHTALAISESTI

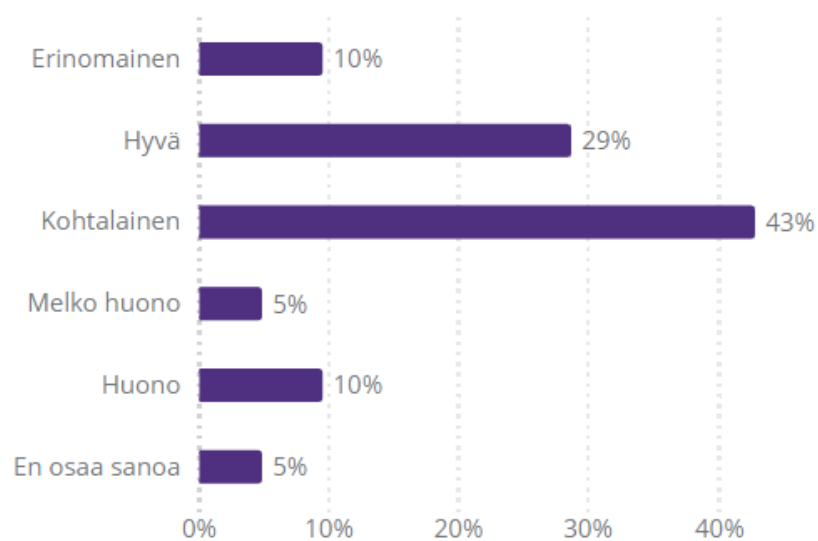
Muut kuin freelancerit:

Miten arvioisit työyhteisösi tai mediasii kykyä huomioida etninen moninaisuus uutisoinnissa? (294)

Vain freelancerit:

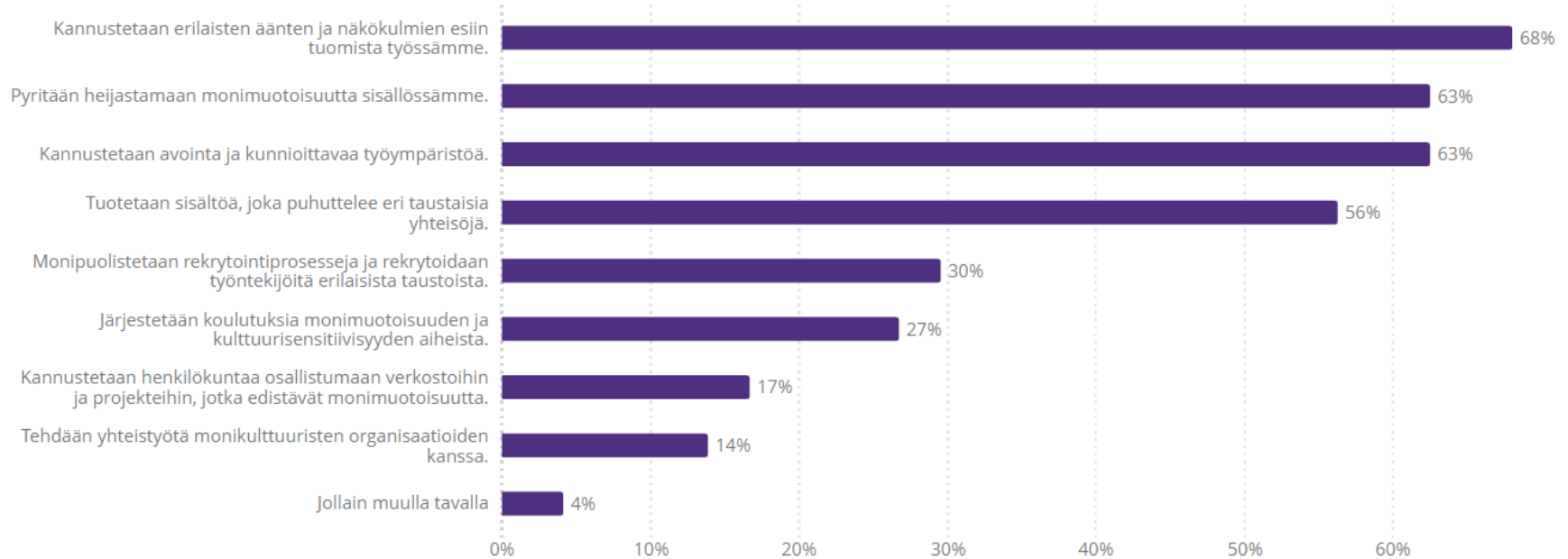
Miten arvioisit toimeksiantajasi kykyä huomioida etninen moninaisuus uutisoinnissa? (21)

MONINAISUUTTA MEDIASSA EDISTETÄÄN ENSISIJAISESTI PYRKIMÄLLÄ TUOTTAMAAN MONIMUOTOISEMPIA SISÄLTÖJÄ

Muut kuin freelancerit:

Miten omassa työyhteisössäsi tai mediassasi edistetään etnistä moninaisuutta? Voit valita useamman vaihtoehdon. (288)

YHDISTETYN TYÖNKUVAN MUKAAN

Muut kuin freelancerit:

Miten omassa työyhteisössäsi tai mediassasi edistetään etnistä moninaisuutta? Voit valita useamman vaihtoehdon. (288)

Yhdistetyn työnkuvan mukaan	Päätoimittaja (n=52)	Ohjelma-, toimitus- tai aluepäällikkö (n=31)	Toimittaja (n=132)	Muut työnkuvat (n=73)
Tuotetaan sisältöä, joka puhuttelee eri taustaisia yhteisöjä.	54 %	58 %	54 %	62 %
Tehdään yhteistyötä monikulttuuristen organisaatioiden kanssa.	27 %	19 %	9 %	11 %
Pyritään heijastamaan monimuotoisuutta sisällössämme.	62 %	74 %	57 %	68 %
Monipuolistetaan rekrytointiprosesseja ja rekrytoidaan työntekijöitä erilaisista taustoista.	31 %	48 %	23 %	32 %
Kannustetaan henkilökuntaa osallistumaan verkostoihin ja projekteihin, jotka edistävät monimuotoisuutta.	19 %	26 %	13 %	18 %
Kannustetaan erilaisten äänten ja näkökulmien esiin tuomista työssämme.	65 %	74 %	72 %	60 %
Kannustetaan avointa ja kunnioittavaa työympäristöä.	56 %	65 %	61 %	68 %
Jollain muulla tavalla	4 %	0 %	5 %	5 %
Järjestetään koulutuksia monimuotoisuuden ja kulttuurisensitiivisyyden aiheista.	10 %	42 %	27 %	33 %

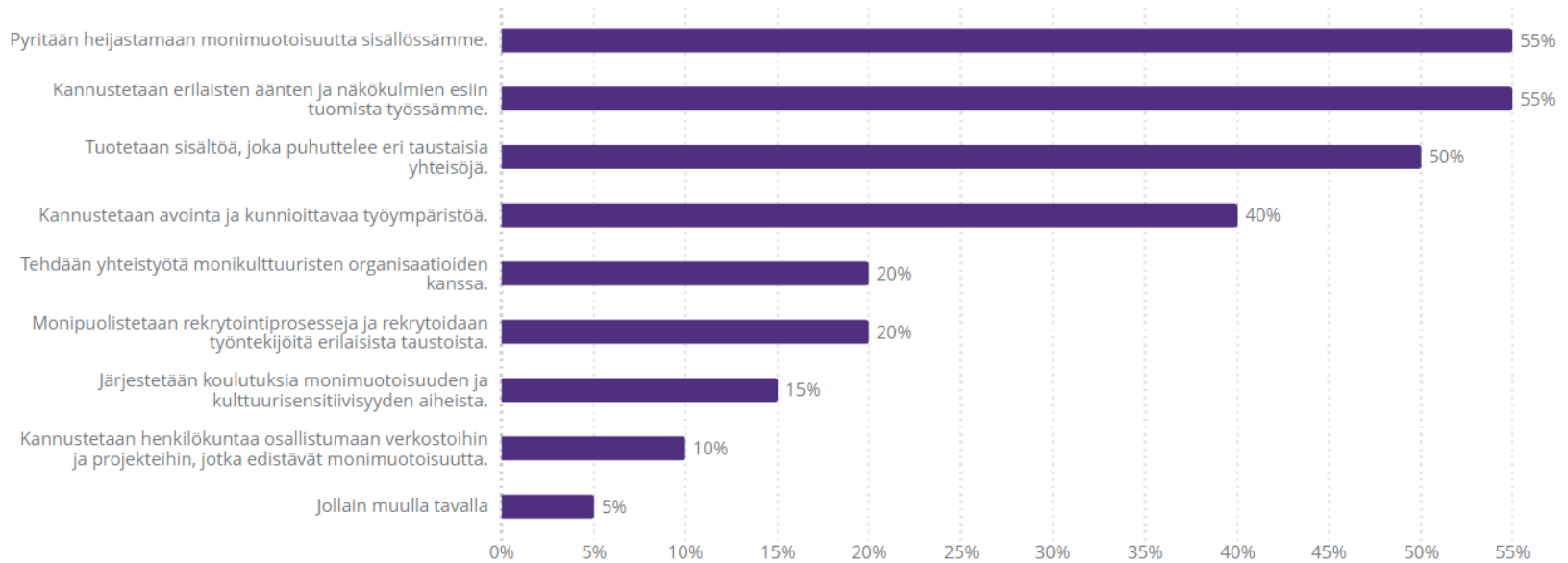
Harmaalla pohjalla korostetut tulokset ovat 6 prosenttiyksikköä tai enemmän alle kaikkien vastausten keskiarvon.

Sinisellä pohjalla korostetut tulokset 6 prosenttiyksikköä tai enemmän yli kaikkien vastausten keskiarvon.

MYÖS FREELANCERIT NOSTAVAT SISÄLTÖJEN MONIMUOTOISTAMISEN LIITTYVÄT EDISTÄMISTOIMET YLEISIMMIKSI

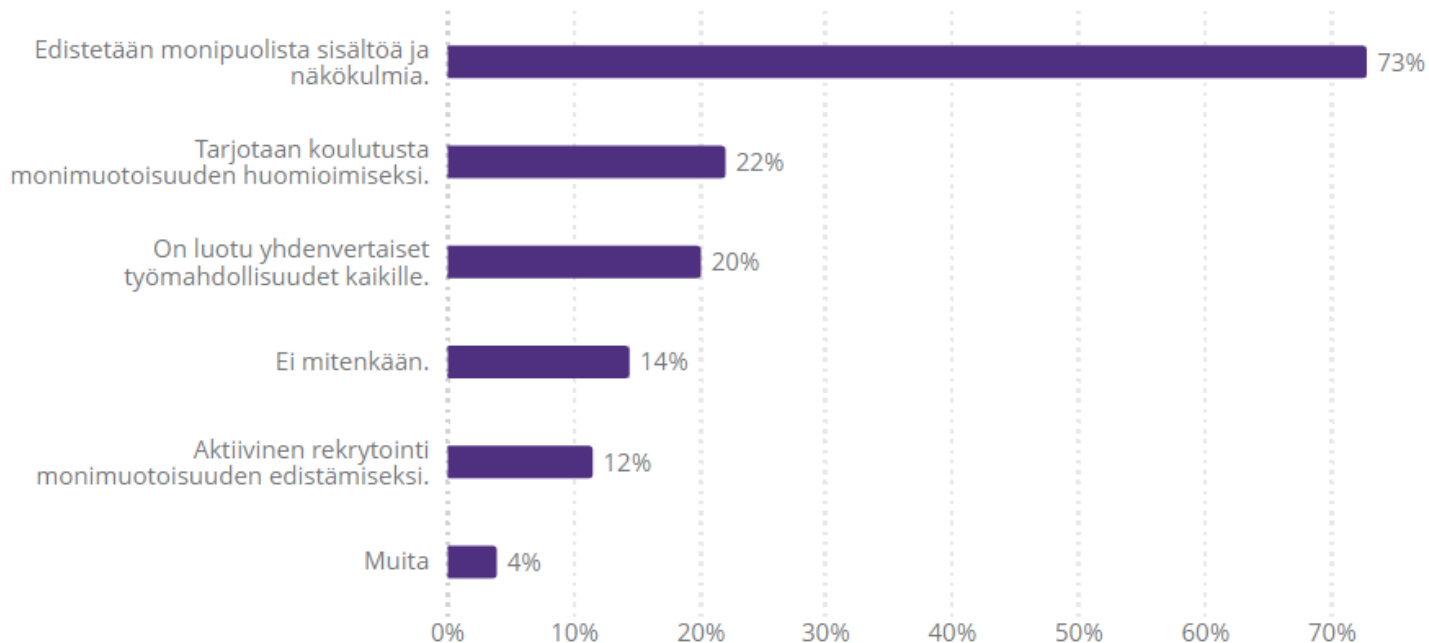
Vain freelancerit:

Miten omassa työyhteisössäsi tai mediassasi edistetään etnistä moninaisuutta? Voit valita useamman vaihtoehdon. (20)

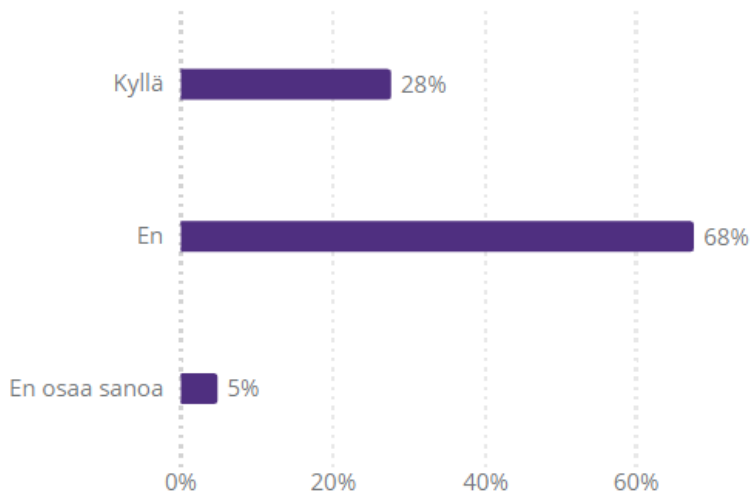
YHDENVERTAINEN NÄKYVYYS ON ONNISTUNUT USEIMMITEN MONIPUOLISIA SISÄLTÖJÄ JA NÄKÖKULMIA EDISTÄMÄLLÄ

Miten työnantajasi tai itse työnantajana olet onnistunut lisäämään etnisten yhteisöjen ja ryhmien yhdenvertaista näkyvyyttä mediassa? Voit valita useamman. (313)

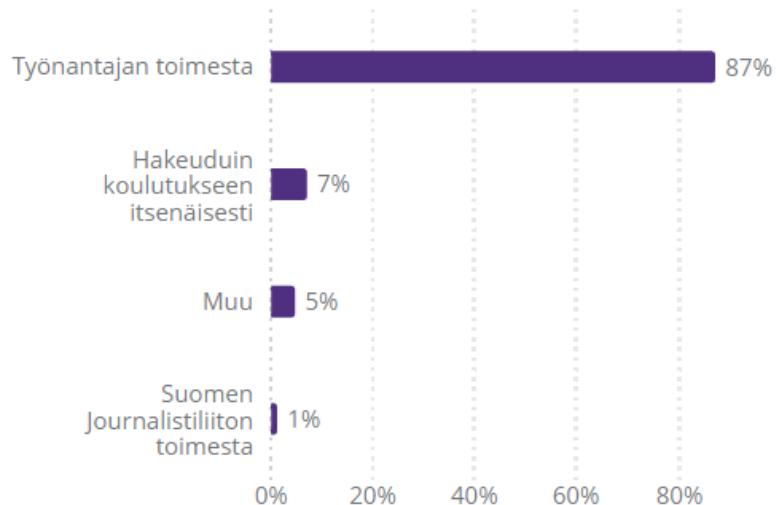

NOIN KOLMANNES VASTAAJISTA ON SAANUT ETNISEN MONINAISUUDEN HUOMIOIMISEEN LIITTYVÄÄ KOULUTUSTA VIIMEISEN KAHDEN VUODEN AIKANA

Oletko saanut viimeisen kahden vuoden aikana koulutusta, joka on tukenut osaamistasi etnisen moninaisuuden huomioimisesta työssäsi? (315)

Kyllä: Oliko koulutus järjestetty...? (87)

TAUSTAMUUTTUJEN MUKAAN

Oletko saanut viimeisen kahden vuoden aikana koulutusta, joka on tukenut osaamistasi etnisen moninaisuuden huomioimisesta työssäsi?

Harmaalla pohjalla korostetut tulokset ovat 6 prosenttiyksikköä tai enemmän alle kaikkien vastausten keskiarvon.

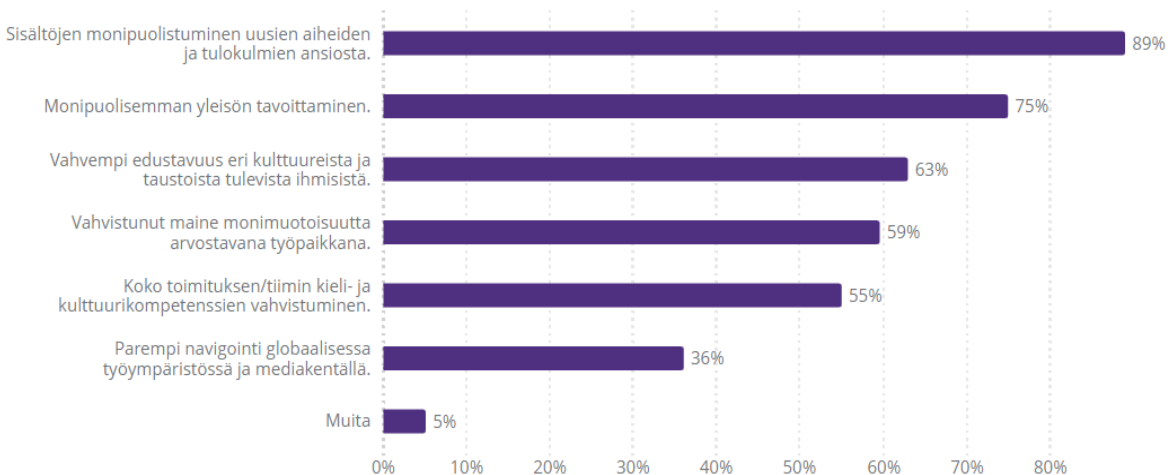
Sinisellä pohjalla korostetut tulokset 6 prosenttiyksikköä tai enemmän yli kaikkien vastausten keskiarvon.

Yhdistetyn maakunnan mukaan	Uusimaa (n=192)	Muut maakunnat (n=113)	Työnantajan työllistämien määrän mukaan (muut kuin freelancerit)	Alle 10 henkeä (n=67)	10–50 henkeä (n=37)	yli 50 henkeä (n=184)
Kyllä	29 %	24 %	Kyllä	6 %	14 %	39 %
En	67 %	71 %	En	88 %	84 %	58 %
En osaa sanoa	4 %	5 %	En osaa sanoa	6 %	3 %	4 %

Työnantajan mukaan	Aikakauslehti (n=70)	Ammattiliiton julkaisu (n=8)	Järjestön julkaisu (n=25)	Muu (n=64)	Radiotoimitus (n=25)	Sanomalehti (n=71)	Toimin freelancerina (n=15)	TV-toimitus (n=27)	Työskentelen omissa yrityksissäni (n=4)
Kyllä	16 %	0 %	8 %	58 %	48 %	3 %	13 %	63 %	25 %
En	83 %	100 %	84 %	38 %	48 %	93 %	73 %	33 %	25 %
En osaa sanoa	1 %	0 %	8 %	5 %	4 %	4 %	13 %	4 %	50 %

VASTAAJAT NÄKEVÄT TYÖYHTEISÖN ETNISESTÄ MONIMUOTOISUUDESTA PALJON SYNTYVIÄ HYÖTYJÄ

Millaisia hyötyjä koet, että työyhteisön etnisestä monimuotoisuudesta voisi syntyä?
Voit valita useamman. (311)

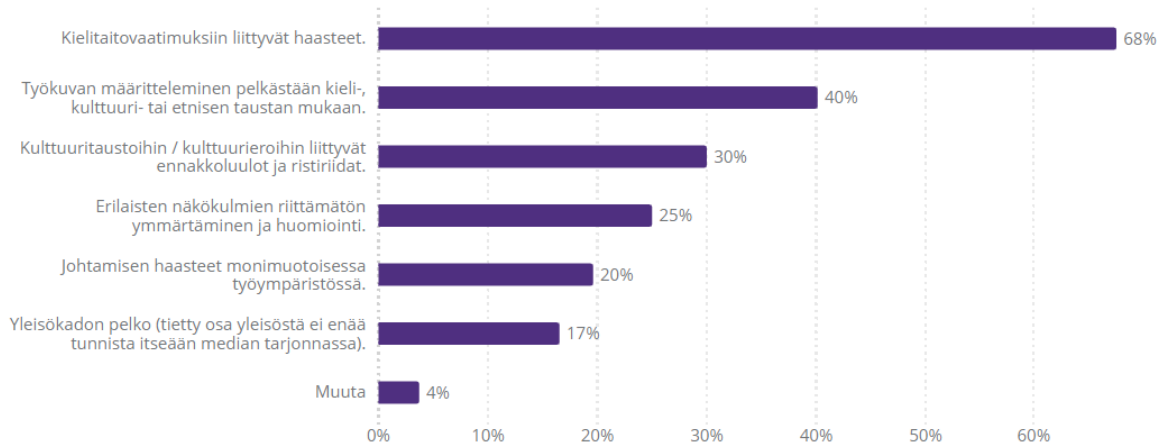

Muita, mitä? -poimintoja:

- Ennakkoluulojen ja syrjinnän väheneminen.
- Kaikkien suomalaisten tavoittaminen, polarisaation vähentäminen, demokratian vahvistaminen.
- Laadukkaampi sisältö.
- No, lukijoita ja yleisöä tulevaisuudessakin.
- Todella ymmärrettäisiin, kuinka vahvasti valkoisesta ja etuoikeutetusta näkökulmasta sisältöjä on tuotettu tähän asti.
- Yleisen ymmärryksen lisääntyminen.

HAASTEIKSI KOETAAN ERITYISESTI KIELITAITOVAATIMUKSIIN LIITTYVÄT HAASTEET

Entä millaisia haasteita koet, että työyhteisön etnisestä monimuotoisuudesta voisi syntyä?
Voit valita useamman. (296)

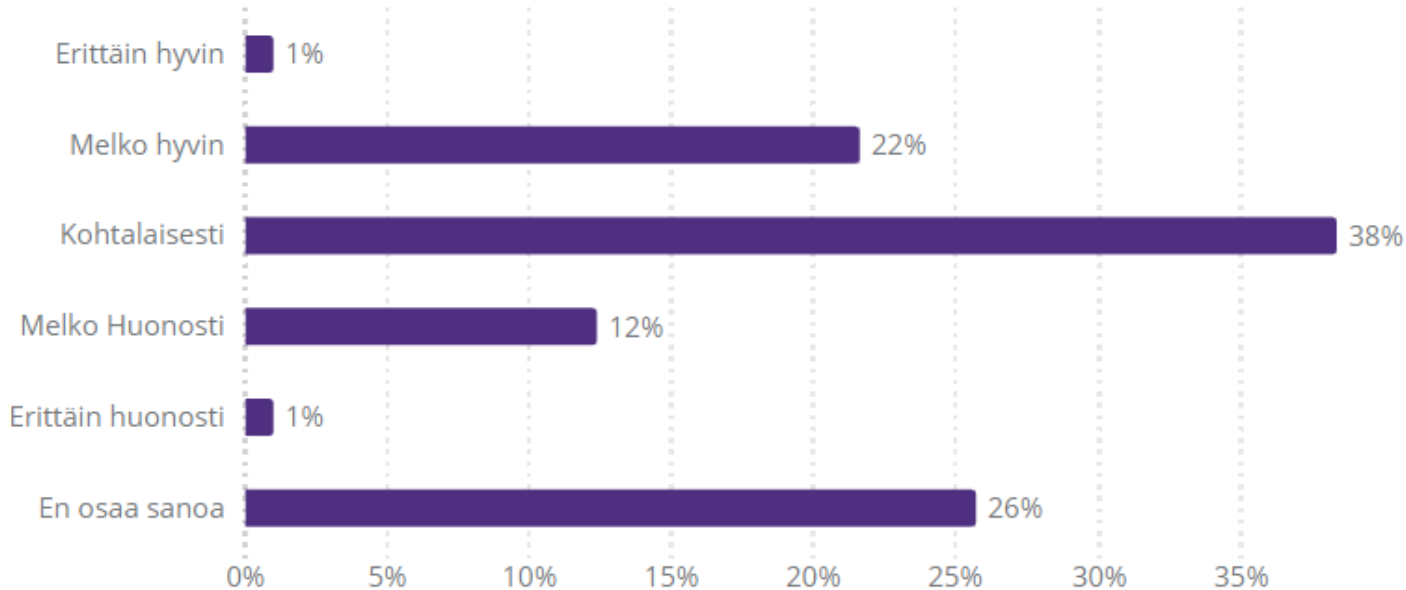

Muita, mitä? -poimintoja:

- En näe mitään haasteita.
- Eri kulttuureista tulevien keskinäinen yhteistyö.
- Minusta kaikkien työntekijöiden taustastaan riippumatta pitää olla työpaikalla samalla viivalla ja kaikilta vaatia samoja asioita.
- Toki kaikki nuo mahdollisia, mutta ei mitenkään välttämätöntä. Hyvin johdettu työyhteisö toimii hyvin myös monikulttuurisena ja -kielisenä.
- Työhön ei välttämättä valita enää parasta tekijää, kun ensisijainen määre ei ole osaaminen vaan jonkin monimuotoisuuden saavuttaminen yhtiössä.
- Vaatii tukitoimia.

VASTAAJIEN MUKAAN ERI ETNISET RYHMÄT JA YHTEISÖT LUOTTAVAT MEDIAAN KOHTALAISEN HYVIN, VAIKKA TILANNETTA ON VAIKEA ARVIOIDA

Oman arviosi mukaan, miten koet, että eri etniset ryhmät ja yhteisöt luottavat suomalaiseen mediaan? (315)

LUOTTAMUS SUOMALASEEN MEDIAAN YLEISÖN MUKAAN

Oman arvioksi mukaan, miten koet, että eri etniset ryhmät ja yhteisöt luottavat suomalaiseen mediaan? (315)

Miten arvelet, onko lukija- ja kuulijakunnassasi merkittävä määrä henkilöitä, jotka kuuluvat etnisiin ryhmiin?

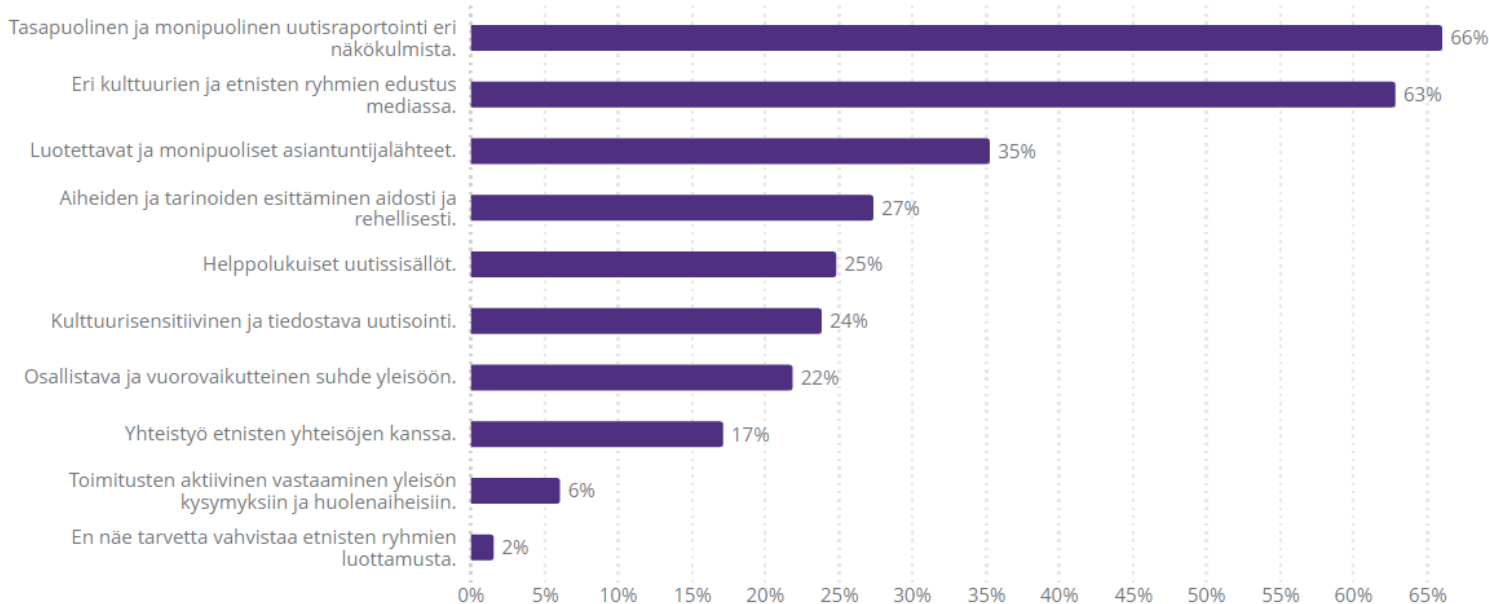
Luottamus suomalaiseen mediaan	Kyllä (n=72)	Ei (n=138)	En osaa sanoa (n=105)
Erittäin hyvin	0 %	1 %	2 %
Melko hyvin	25 %	22 %	19 %
Kohtalaisesti	47 %	38 %	33 %
Melko huonosti	14 %	12 %	12 %
Erittäin huonosti	1 %	1 %	1 %
En osaa sanoa	13 %	28 %	32 %

Harmaalla pohjalla korostetut tulokset ovat 6 prosenttiyksikköä tai enemmän alle kaikkien vastausten keskiarvon.

Sinisellä pohjalla korostetut tulokset 6 prosenttiyksikköä tai enemmän yli kaikkien vastausten keskiarvon.

UUTISRAPORTOINNIN JA RYHMIEN EDUSTUKSEN MONIPUOLISUUS NÄHDÄÄN LUOTTAMUSTA VAHVISTAVINA

Mainitse kolme tärkeintä asiaa, jotka mielestäsi vahvistavat (etnisten ryhmien) luottamusta suomalaista mediaa kohtaan? (315)

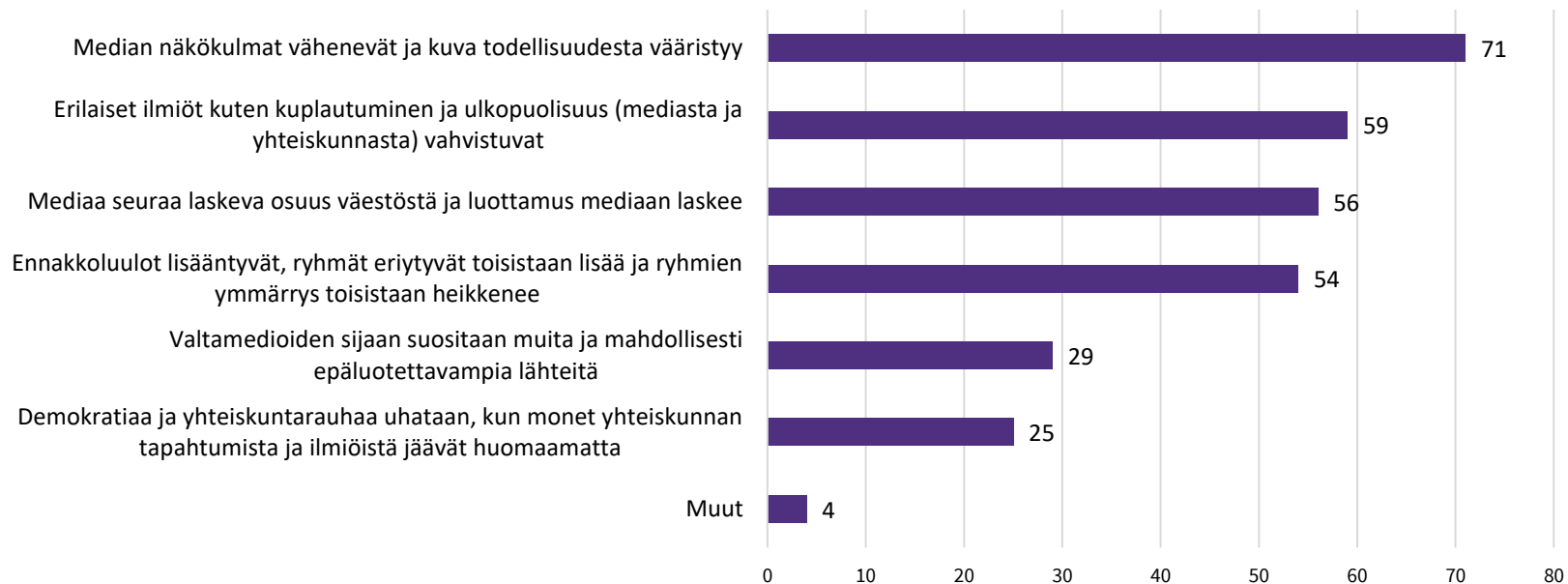

MINKÄLAISIA SEURAUKSIA SYNTYY, MIKÄLI TOIMITTAJAT JA MEDIAN TUOTTAJAT EIVÄT PYSTY HUOMIOIMAAN VÄESTÖN MONIMUOTOISTUMISTA?

- Vastaajilta kysyttiin avoimena kysymyksenä *Minkälaisia seurauksia syntyy, mikäli toimittajat ja median tuottajat eivät pysty huomioimaan väestön monimuotoistumista?*
- Kysymykseen vastasi 142 vastaajaa, eli 45 % kaikista vastaajista.
- Kaikki avoimet vastaukset on luettu läpi ja niistä on poimittu vastausten sisältämät teemat. Yhden vastauksen sisältö on voinut liittyä yhteen tai useampaan teemaan. Kaikki vastauksissa mainitut teemat on huomioitu.
- Teemojen poimimisen jälkeen kokonaisuus on analysoitu ja toisiinsa liittyvät teemat on ryhmitelty ylemmän tason yhdistäviksi teemoiksi.
- Seuraavilla sivuilla on esitetty vastauksia yhdistävät teemat niihin sisältyvien mainintojen määrien mukaan sekä eri yläteemoihin sisältyvät alemman tason teemat.

MINKÄLAISIA SEURAUKSIA SYNTYY, MIKÄLI TOIMITTAJAT JA MEDIAN TUOTTAJAT EIVÄT PYSTY HUOMIOIMAAN VÄESTÖN MONIMUOTOISTUMISTA?

Yhdistävät teemat mainintojen määrän mukaan

MINKÄLAISIA SEURAUKSIA SYNTYY, MIKÄLI TOIMITTAJAT JA MEDIAN TUOTTAJAT EIVÄT PYSTY HUOMIOIMAAN VÄESTÖN MONIMUOTOISTUMISTA?

Yhdistävien teemojen sisällöt:

- 1. Median näkökulmat vähenevät ja kuva todellisuudesta vääristyy (71 mainintaa)**
näkökulmat vähenevät, kaikkia aiheita ei käsitellä, representaatioiden puute, kuva todellisuudesta vääristyy
- 2. Erilaiset ilmiöt kuten kuplautuminen ja ulkopuolisuus (mediasta ja yhteiskunnasta) vahvistuvat (59 mainintaa)**
kuplautuminen, polarisaatio, segregaatio, eriarvoistuminen syvenee, integroituminen heikompaa ja hitaampaa, syrjäytyminen lisääntyy, ulkopuolisuus lisääntyy

MINKÄLAISIA SEURAUKSIA SYNTYY, MIKÄLI TOIMITTAJAT JA MEDIAN TUOTTAJAT EIVÄT PYSTY HUOMIOIMAAN VÄESTÖN MONIMUOTOISTUMISTA?

3. Mediaa seuraa laskeva osuus väestöstä ja luottamus mediaan laskee (56 mainintaa)

yleisö kapenee, luottamus mediaan laskee, median maine kärsii, median tulevaisuus on epävarma

4. Ennakkoluulot lisääntyvät, ryhmät eriytyvät toisistaan lisää ja ryhmien ymmärrys toisistaan heikkenee (54 mainintaa)

rasismi lisääntyy, ennakkoluulot lisääntyvät, eri ryhmien ymmärrys toisistaan heikkenee, yhteiskunnan jakautuminen, vastakkainasettelu lisääntyy, ryhmien eriytyminen lisääntyy, yhteinen keskustelufoorumi puuttuu, kansan kahtiajakautuminen

MINKÄLAISIA SEURAUKSIA SYNTYY, MIKÄLI TOIMITTAJAT JA MEDIAN TUOTTAJAT EIVÄT PYSTY HUOMIOIMAAN VÄESTÖN MONIMUOTOISTUMISTA?

5. Valtamedioiden sijaan suositaan muita ja mahdollisesti epäluotettavampia lähteitä (29 mainintaa)

ryhmät alttiita epäluotettavammalle sisällölle, ryhmät etsivät tiedon omista lähteistään, salaliittoteoriat yleistyvät, väärä tieto lisääntyy

6. Demokratiaa ja yhteiskuntarauhaa uhataan, kun monet yhteiskunnan tapahtumista ja ilmiöistä jäävät huomaamatta (25 mainintaa)

demokratia horjuu, populismi nousee, nationalismi nousee, yhteiskuntarauha horjuu, yhteiskunnan tapahtumia ei huomata

7. Muut (4 mainintaa)

Vastauksissa oli neljä yksittäistä kommenttia, jotka eivät sopineet minkään edellä esitellyn yläteeman alle. Näissä vastauksissa tuodaan esiin näkemyksiä siitä, että monimuotoistumista ei tarvitse huomioida, monimuotoisuus on jo huomioitu riittävästi, ryhmien motivaatio integroitumiseen kasvaa ja toimittajat erikoistuvat liiaksi.

Jatkohaastattelujen tulokset

JATKOHAASTATTELUIDEN TOTEUTUS

- Sähköisen tiedonkeruun lisäksi hankkeessa toteutettiin 6 kpl jatkohaastatteluita, joiden tavoitteena on laajentaa ymmärrystä tutkimuksen tuloksista.
- Jatkohaastattelut valittiin Cultura-säätiön verkostoista, jonka lisäksi kyselylomakkeella tiedusteltiin vastaajien kiinnostusta osallistua jatkohaastatteluun.
- Haastattelut toteutettiin elokuun 2023 aikana Eilina Gusatinskyn (Cultura-säätiö) toimesta. Haastattelut analysoi Jaakko Tuominen (Innolink).
- Haastateltavista kolme henkilöä toimii media-alalla monimuotoisuutta edistävinä tai tutkivina asiantuntijoina ja kolme henkilöä sanomalehtien tai aikakauslehtien päätoimittajina.
- Jatkohaastatteluiden kysymykset:
 - Mikä on oma kokemuksesi työskentelystä moninaisessa ympäristössä?
 - Mitä tietoa/taitoa arvioit tarvitsevasi vahvistaakseen monianisyyteen liittyvää tietämystä ja osaamistasi?
 - Onko sellaisia aiheita ja ilmiöitä, jotka liittyvät moninaistuvaan väestöön, joista mielestäsi suomalainen median on vaikea käsitellä?
 - Miten toimittajat voisivat huomioida paremmin moninaisuuden heijastumista mediaan?
 - Miten yhteiskunnallista yhteenkuuluvuutta, luottamusta ja eri ryhmien välistä vuoropuhelua voitaisiin vahvistaa median avulla?

MEDIAN ROOLI MONINAISTUVASSA MAAILMASSA

- Haastateltavat kertovat, että **medialla on tärkeä rooli yhteiskunnassa**, erityisesti silloin kun erilaiset kriisit uhkaavat yhteiskuntaa.
- Haastateltavien välillä oli eroa siinä, miten he näkevät median roolin. Pääasiallisesti päätoimittajat kokivat, että **median tehtävänä on ensisijaisesti välittää luotettavaa tietoa**.

Minulla on semmoinen, ehkä simppele näkemys, että median tehtävä on tuoda esiin luotettavaa olennaista monipuolista tietoa ja sen pohjalta lukijat tai katselijat tai radion kuuntelijat muodostavat itse oman mielipiteensä. Se vaikuttaa heidän toimintaansa tai on vaikuttamatta, että minun mielestäni median tehtävä ei ole muuttaa maailmaa. Vaan ihmisten tehtävä on muuttaa maailmaa jos ne niin katsoo aiheelliseksi. (päätoimittaja)

Median tehtävä on kertoa suomalaisen yhteiskunnan olennaisista asioista sen omalle lukijakunnalle näkökulmasta tai tavalla, joka on faktapohjaisesti perusteltua ja ikään kuin vastataan sitten niistä uutisvalinnoistaan itse. (päätoimittaja)

Lähtökohtaisesti olen sitä mieltä, että journalismin tehtävä on nimenomaan tiedon jakaminen ja erilaisten näkökulmien tuominen julkiseen keskusteluun. Vierastan sellaista kannan ottamista tai oman jonkun ajatuksen ajamista. (päätoimittaja)

- Puolestaan asiantuntijat näkivät, että median tehtäväkenttä on laajempi ja **medialuottamuksen rakentaminen on oleellinen osa sitä kenttää**.

Kyllähän media itse määrittelevät sen, että he ovat tämänlaisia tiedonvälittäjiä, uutisten välittäjiä. Mutta kyllähän medialla on väijäämättä sellainen jotenkin yhteiskuntaa koossa pitävä voima ja, että meillä on jaettu yhteiskunta, mitä me muut jaetaan, että voisiko sanoa, että yhteisöllinen funktio. (asiantuntija)

...meillä on tärkeä rooli yhteiskunnassa, tarjota alustoja ihmisille vuorovaikuttamiselle, olla kontaktissa ja osallistua... (asiantuntija)

MONINAISEN LUKIJAKUNNAN TUNNISTAMINEN

- Haastateltavat kertovat poikkeuksetta, että **median tavoitteena on jakaa moninaista kuvaa yhteiskunnasta**, sekä välittää mahdollisimman monipuolisia uutis- ja mediasisältöjä. Haastateltavilla oli kuitenkin merkittävästi toisistaan poikkeavia näkemyksiä tavoista ja toimista, joiden avulla moniäänisyyttä tuodaan mediassa esille.
- Erään haastateltavan mukaan näyttää siltä, että **luottamus mediaan koetaan rakentuvan luonnollisena jatkumona onnistuneelle kotoutumiselle**.

Niin ja missä tahansa ammateissa tässäkin ikään kuin työelämään pääsyn korostuu, että mitä nopeammin pääsee työelämään niin sitä helpommin tämä kotoutuminen tapahtuu. Ja sitten varmaan ikään kuin tämänlaiset aihepiirit, mitä media käsittelee, kun he ovat mukana tässä suomalaisessa yhteiskunnassa. He kokevat myöskin omikseen nopeammin. (päätoimittaja)

- Toinen haastateltava kertoo rehellisesti, että heillä on mielenkiintoa ja halua ymmärtää myös moninaistuvan lukijakunnan kiinnostuksia ja ilmiöitä, mutta aina toimintatavat eivät vielä tätä tavoitetta kohtaa.

Helposti kun meille tuodaan niitä puheenaiheita meidän jutuiksi, niin me ei löydetä tarpeeksi erilaisia haastateltavia tai jos me haastatellaan jotakuta vaikka toisesta kulttuurista tai toisesta kielitaustalta, niin onko meillä sitten ymmärrys toisen ihmisen kokemuksesta tai pystytäänkö me sanoittamaan se oikein. Minusta on tosi tärkeää, että me pystyttäisiin osoittamaan monenlaisille ihmisille että he kuuluvat tähän meidän yleisöön, että nämä asiat mistä me puhutaan, ovat myös heille samaistuttavia tai kiinnostavia. Minusta tuntuu, että meiltä puuttuu tietoa tehdä se oikein. (päätoimittaja)

- Haastatteluissa **moninaisen lukijakunnan tunnistaminen** tuntuu olevan vaikea teema, eikä tähän haasteeseen ole haastattelujen perusteella selvää ratkaisuja. Yhdessä haastattelussa kerrotaan hyvänä esimerkkinä, miten monimuotoisuusasiantuntijana työskennellyt henkilö nosti esille hyvin vaikeita ja haastavia mediasisältäjä (mm. naisten silpominen), johon muutoin olisi toimituksessa ollut vaikeaa nostaa esille. Toinen asiantuntijahaastateltava puolestaan kertoo, että lukijakunnan laajentamiseksi kannattaa moninaistaa lukijakuvaa ja representaatioita (esimerkkinä mies- ja naiskuvat).

MAAHANMUUTTO JA INTEGRAATIO KOETAAN HAASTAVAKSI TEEMAKSI KÄSITELLÄ

- Haastateltavien mielestä **maahanmuuton, etnisen moninaisuuden ja kotoutumisen aiheet ovat haastavia**, mutta niistä pyritään uutisoimaan, kuten kaikista muistakin ilmiöistä.

On ollut aikaisemmin hyvin vaikea puhua esimerkiksi integraatiosta suomalaiseen yhteiskuntaan tai sen ongelmista lähinnä, että helposti on sitä, että puhutaan, joko tosi ongelmalähtöisesti tai sitten ei uskalleta puhua ongelmista, mutta meiltä puuttuu ehkä käsitys moninaisten tai monikulttuuristen ihmisten arjesta. (päätoimittaja)

Mielestäni haaste on siinä, että pitäisi nimenomaan käsitellä samoilla kriteereillä tiettyssä mielessä kuin valtaväestöä. Eli tarkoitan sitä, että jos on nyt vaikka joku yhteisö tai jotain yhteisöä koskeva ongelma, joka katsotaan, että se on uutisarvoinen, että se on ihmisten oikeus tietää, niin silloinhan estettä ei voi olla. Jos oletetaan, että tästä ei voi kertoa, koska tämä koskee nyt jotain tiettyä etnistä ryhmää, niin uskon, että se vaan ylläpitää sitä tietyn tyyppistä vastakkainasettelua. Toisaalta ei pidä tekemällä tehdä niitä ongelmia. Mielestäni se haaste on: pitää uskaltaa tehdä rohkeata journalismia kaikista ryhmistä. (päätoimittaja)

Sanon, että maahanmuuttokeskustelu ylipäänsä on hankala. Mielestäni tulee pystyä kertomaan maahanmuuton hyvistä ilmiöistä. En koe, että voisın sanoa yksikantaan, että maahanmuutto on hyvä tai huono. Sitä on monentyyppistä. (---) Pitää kertoa asioista asioina. Se on mielestäni se haaste journalismissa ylipäänsä - ja se koskee ihan samalla tavalla kantasuomalaisia kuin maahanmuuttajataustaisia. (päätoimittaja)

- Yksi haastateltavista (asiantuntija) painottaa, että **mediaan kohdistuu erittäin paljon poliittista painetta**, jonka nähdään heikentävän jo nyt murroksessa olevaa median toimintakenttää.

RATKAISUJA MONIÄÄNISEN MEDIAN VAHVISTAMISEKSI JA MEDIALUOTTAMUKSEN RAKENTAMISEKSI 1/4

- Haastattelut antavat hyvin laajasti erilaisia ratkaisumahdollisuuksia, joiden avulla media voi konkreettisesti pyrkiä vahvistamaan moniäänisyyttä ja luottamusta mediaan.
- **Verkostojen ja henkilökohtaisten kontaktien avulla** luodaan suhteita vähemmistöihin ja aliedustettuihin ryhmiin.

No nyt on sitten ymmärretty meilläkin verkostojen merkitystä ja se, että meillä on kontakteja ja tunnetaan ihmisiä esimerkiksi nyt eri etnisistä yhteisöistä ja muistakin. (asiantuntija)

- **Mediakasvatus etenkin lasten ja nuorten parissa** nähdään mahdollisuutena vahvistaa medialuottamusta.

...varsinkin lapset ja nuorethan on vielä otollista oppimisen kannalta niin pitäisi perehdyttää, että millainen suomalainen mediamaailma on ja miten se toimii ja ehkä jotenkin niitä näkökulmia ja uutisia avata... (päätoimittaja)

RATKAISUJA MONIÄÄNISEN MEDIAN VAHVISTAMISEKSI JA MEDIALUOTTAMUKSEN RAKENTAMISEKSI 2/4

- Toisaalta nuorten mediamaailma nähdään jo nyt hyvin moninaisena, joten kysymys saattaisi myös olla, että **mitä media voi oppia nuorilta itseltään** ja heidän mediamaailmoistaan.

Nuoret osaavat kyllä (käyttää mediaa). Kyllä se tulee meidän tutkimuksissa esiin, että nuoret kaipaavat sitä moniäänisyyttä. Se on todistettu meidän kyselyllä ja sitten meidän laadullisella tutkimuksella, että se on ihan selvää, että he kokevat, että suomalainen kansallinen media on niin kun vähän liian yksioikoista, eikä niin vähänkään. (asiantuntija)

Meillä on uutismaailmassa aika vahvat konventionaaliset tavat tehdä uutisia. Ne muuttuvat pikkuhiljaa. Me kaikki, koko media-ala. Erityisesti kun mietitään yleisöjä, median käytön pirstaloitumista ja nuoria. Heidän tarpeitaan, niin on jouduttu miettimään, että miten uudistutaan ja uudistetaan tekemistä. Mikä on hyvä asia. (asiantuntija)

RATKAISUJA MONIÄÄNISEN MEDIAN VAHVISTAMISEKSI JA MEDIALUOTTAMUKSEN RAKENTAMISEKSI 3/4

- **Moniäänisyys kerrotaan haastatteluissa lisäävän myös turvallisuutta ja resilienssiä** sekä toisaalta moniäänisyyden nähdään auttavan haastamaan disinformaatioita.

Yksi näkökulma tähän moniäänisyyteen on ihan turvallisuus ja vähän sen keskustelun laajentaminen. Kun olen nyt siinä projektissa, ollaan latvialaisen kollegan kanssa mietitty tätä resilienssiä, että mistä resilienssi tulee... niin se liittyy myös keskustelukulttuuriin ja moniäänisyyteen. Se ei ole vaan, että katsotaan, onko vieraan vallan disinformaatiota tuolla verkossa ja kuinka paljon. Se liittyy myös kansalliseen kulttuuriin ja senkin moninaisuuden ymmärtämiseen. (asiantuntija)

- Haastateltavat kertovat, että kielitaito asettaa suurin haasteen rekrytoinneille. Toisaalta eräs haastattelija kertoo, että **he tekevät aktiivisesti yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa**, jotta he saisivat erilaisista taustoista tulevia henkilöitä harjoittelijoiksi toimitukseen. Erityisesti haastateltavat kertovat, pitkä koulutus on pullonkaula hakeutumiseen uralle.

Ajattelen, että on ehkä matalampi kynnys hakea sellaiseen kouluun (ammattikorkeakoulut, opistot), missä ei ole 6 vuotta opiskelua edessä ja opinnäytetyötä... ja sellaista teoreettista. Tälle alalle tullakseen ei tarvitse olla yliopisto-opiskeluhaluja, vaan just se käytännön työn tekemisen halu. (päätoimittaja)

RATKAISUJA MONIÄÄNISEN MEDIAN VAHVISTAMISEKSI JA MEDIALUOTTAMUKSEN RAKENTAMISEKSI 4/4

- **Rekrytointeja pidetään keskeisenä teemana**, jonka nähdään mahdollistavan moniäänisyyden toteutumisen. **Rekrytointikäytänteitä on uudistettu.**

Rekrytointi on yksi asia, ketä meillä on töissä esimerkiksi. Se vaikuttaa siihen, että miten me osataan ajatella eri näkökulmia. (asiantuntija)

- **Työympäristössä rohkaistaan moninaisuuteen** ja kertomaan myös omista moninaisista taustoista.

Toisaalta kun tästä asiasta kiertänyt paljon ja keskustelut, niin olen huomannut, että itse asiassa me ei olla ihan niin samankaltainen kuin me välillä väitämme olevan. Eli ihmiset rohkaistuvat myös itse kertomaan että hei, mulla on sitä ja tätä ja mä kuulun tuohon vähemmistöön ja näin että kyllä meillä sitä diversiteettiäkin löytyy. (asiantuntija)

Johtopäätökset

JOHTOPÄÄTÖKSET 1/2

- Toimittajat kokevat erittäin tärkeänä, että **mediassa näkyy ja kuuluu etninen moninaisuus**.
- Moninaisuuden näkyvyydestä huolimatta toimittajilla on eriäviä näkemyksiä siitä, **millä tavoin moninaisuutta mediassa voidaan rakentaa** ja miten moninaisuutta käsitteleviä aiheita ja ilmiöitä tulisi käsitellä mediassa.
- Kyselyn tulosten perusteella toimittajat eivät tiedä, kuinka suuri osuus heidän yleisöstään kuuluu etnisiin ryhmiin tai yhteisöihin ja että monet toimittajat eivät välttämättä osaa hyödyntää mahdollista **yleisöpotentiaalia, joka liittyy moninaiisiin yleisöihin**.
Jatkohaastatteluissa kerrottiin rehellisesti, **että verkostojen ja kontaktien puute** saattaa olla esteenä moniäänisen yleisön tavoittamiseksi.
- Kyselyn tulosten perusteella näyttää siltä, että mikäli median tuottajat ja toimittajat eivät pysty huomioimaan väestön moninaistumista, niin **polarisaatio ja ennakkoluulot lisääntyvät** sekä väestöryhmien välinen luottamus heikentyy.

JOHTOPÄÄTÖKSET 2/2

- Tutkimushaastatteluiden perusteella päätoimittajat ja media-alan asiantuntijat näkevät median roolin sekä keinot monimuotoisuuden eri tavoin. Siinä missä päätoimittajat kokevat **median tehtävän olevan luotettavan tiedon välittäjä**, niin asiantuntijat kokevat, että media on myös yhteiskuntaa koossa pitävä voima. Tutkimushaastateltavat ovat eri mieltä siitä, että mikä on **median tehtävä medialuottamuksen vahvistajana**.
- Tutkimushaastateltavat kertovat niin ikään, että on tärkeää, että media huomioi erilaiset taustat ja ihmisten moninaisuuden, mutta moniäänisyyden vahvistamiseksi haastateltavat kertovat erilaisista tarpeista ja lähestymistavoista. Osa haastateltavista kertoo, että **toimitukset osaavat huomioida moninaisuutta hyvin**, eikä erillisille toimenpiteille ole tarvetta. Erityisesti asiantuntijat puolestaan toivovat, että mm. **asiantuntijoiden valinnoissa ja rekrytoinnissa** huomioitaisiin voimakkaammin erilaisia taustoja ja kuulijakunnan moniäänisyyttä.
- Kyselyn perusteella tällä **hetkellä media-alan toimenpiteissä korostuvat vahvasti sisältöjen monimuotoistaminen** ja siihen liittyvät toimenpiteet. Rekrytointien monipuolistamiseen ja verkostoitumiseen liittyvät toimenpiteet ovat harvinaisempia.

Luottamuksen illuusio: tunteeko Suomen media yleisönsä?

Cultura-säätiö
Eilina Gusatinsky

Innolink Research Oy
Jaakko Tuominen
Ina Helkala
Noora Silfversten
Juho-Matti Paavola

CULTURA * SÄÄTIÖ

INNOLINK

MEDIA-ALAN TUTKIMUSSÄÄTIÖ